

Posudek vedoucího práce

SIROVÁTKOVÁ, Marie. *Stav umírání v České republice*. Bakalářská práce. Praha : HTF UK, 2012. 49 s.

Vedoucí práce: Pavel Kolář, Th.D.

---

1. Obecné vymezení a formální úprava

Předložená bakalářská práce paní Marie Sirovátkové zpracovává zvolené téma ve dvou základních částech, teoretické a praktické. Teoretická část je věnována nejprve stručné charakteristice pohledu na umírání a smrt ve vybraných náboženských tradicích (kultura amazonských indiánů, hinduismus, buddhismus, islám, judaismus, křesťanství - římský katolicismus)- Kapitola 2, poté celkovému osobnostnímu a sociálnímu kontextu umírání - Kapitola 3. Praktická část je založena na zpracování veřejně dostupných statistických dat (zdravotnická a sociální zařízení určená pro umírající spoluobčany a údaje o příčinách úmrtí a místech, kde k úmrtím došlo) a výsledků průzkumu veřejného mínění, realizovaného pro občanské sdružení Cesta domů. Autorka jich používá k potvrzení své pracovní hypotézy a k reflexi příčin, které brání lidem umírat doma mezi svými nejbližšími.

Téma práce je zpracováno na 42 normostranách, splňuje tedy požadavek na minimální délku bakalářské práce. Práce obsahuje požadovanou **anotaci i klíčová slova** (v čj. i angl.). „**Obsah**“ je přehledná a jasný, poněkud netradičně však zařazen až na konec práce. **Postrádám „Summary“** – shrnutí práce v anglickém jazyce. Bibliografické údaje jsou zpracovány v jednotné formě a obsahují všechny povinné údaje. Pouze jednotlivé příspěvky v kolektivní monografii *Smrt a umírání v náboženských tradicích současnosti* nejsou v práci uváděny zcela podle normy ISO 690 (srv. pozn. 13, 16 apod.) Rovněž při uvádění údajů ze zprávy veřejném výzkumu pro Cestu domů není vždy jasně rozlišeno, kdy jde o přímou citaci a kdy o parafrázi, resp. volnou citaci (srov. s. 25-30). Zdroj je však vždy uveden.

2. Hodnocení obsahu práce

Téma práce i metodika jeho zpracování jsou přehledně prezentovány v „Úvodu“. Východiskem je autorčina hypotéza, založená na její osobní zkušenosti i zkušenosti některých pracovníků ve zdravotnických zařízeních: „Většina lidí by ráda umírala doma mezi svými nejbližšími“. Ověření a potvrzení hypotézy se autorka věnuje v Kapitole 4.1. – Výsledky veřejného mínění o umírání a smrti v českých podmínkách (s. 24-33). Zde prezentuje vybrané výsledky kvalitativně-kvantitativního výzkumu agentury STEM/MARK z roku 2010, které jsou v době psaní posudku dostupné na adrese www.umirani.cz/res/data/017/001909.pdf (tedy již nikoli na adrese uváděné v práci autorkou). Výběr se soustředí na postoj pacientů i zdravotnického personálu ke smrti a umírání, na jejich informovanost, přístup k umírajícím, komunikaci, představy o jednotlivých zdravotnických zařízeních (LDN, hospice apod.). Autorka svým výběrem i komentářem k některým výsledkům prokazuje dostatečnou schopnost práce se statistickými daty, jejich využití pro zvolené téma i samostatné reflexe o jejich smyslu a významu. Na základě výsledků výzkumu stvrzuje platnost své hypotézy.

Údajů z Demografické ročenky 2010 (ČSÚ) využívá autorka k tomu, aby výsledky průzkumu veřejného mínění konfrontovala se statistickými údaji o příčinách úmrtí ve vztahu k místu úmrtí, a to v kapitole 4.3. – Prostředí umírajících lidí v České republice (s. 37-42). Pro přehlednost jsou do kapitoly zařazeny 4 grafy, které dokreslují a zhušťují informace využívané v textu, nejsou tedy pouze doprovodným

prvkem. Výsledky konfrontace autorka koriguje připomínkou, že z nich nelze jednoznačně zjistit, kolika lidem je umožněno doma žít v terminálním stadiu jejich nemoci (s. 40).

Posledními statistickými údaji, jichž autorka uvádí k rozvinutí své hypotézy, jsou údaje o kapacitě a financování zdravotnických a zdravotně-sociálních zařízení, která jsou určena pro dlouhodobě nemocné a umírající pacienty, které zpracovala pracovní skupina při MPSV ČR – Kapitola 4.2. Druhy zařízení pro umírající v České republice (s. 33-37). Autorka poukazuje na celkové finanční i personální podhodnocení těch zařízení, která jsou pro péči o pacienty v terminálním stadiu vhodnější (hospic, mobilní hospic, domácí péče atd.).

V „Závěru“ autorka výsledky výzkumů a statistických dat shrnuje, interpretuje a navrhuje cesty ke zlepšení současného stavu.

V praktické části autorka prokázala zřetelně svou odbornou kompetenci ke zpracování pramenů, k jejich samostatnému kritickému zhodnocení a k věcnému návrhu na změny v praxi.

Kapitolu 3 „Umírání a smrt z pohledu umírajícího“ (s. 17-23), jež je součástí teoretické části, je reflexí nad základními sociálně-psychologickými aspekty procesu umírání, které patří do kontextu péče o dlouhodobě nemocné a umírající. S ohledem na praktickou část lze kapitolu přijmout jako reflexi obtíží, které péči o umírající provázejí a jejichž zvládnutí rozhoduje o kvalitě života pacientů v terminálním stadiu onemocnění. Bez tohoto vztahu by jinak kapitola zůstávala s celkem práce spojena pouze vágně.

Tato vágnost začlenění do kontextu práce se však výrazněji projevuje u Kapitoly 2 „ Umírání a vnímání smrti v různých kulturách, náboženských tradicích, a v průběhu času.“ (s. 7-16). Autorka vychází ze správného poznatku, že náboženské představy o smrti a umírání, nábožensky motivovaná péče o nemocné a pohřební rituály dosud ovlivňují většinu světové populace, ale právě specifika ČR (a Evropy) v tomto ohledu by si zasloužila větší pozornost. V zásadě až na zmínku o náboženském přesvědčení respondentů ve výzkumu agentury STEM/MARK nenalézám pevnější propojení této kapitoly s celkovým tématem, které je zaměřeno právě na ČR. Rovněž se domnívám, že encyklopedické podkapitoly o jednotlivých náboženských tradicích měly být zpracovány na základě širšího spektra odborné sekundární literatury.

V práci hodnotím kladně zejména samostatnost autorky při práci s prameny a jejich zhodnocení, propojení jednotlivých témat zejména v praktické části i odvahu k osobnímu závěru spolu s návrhy pro zlepšení praxe.

Otázka k diskusi při obhajobě:

Můžete na základě Vám dostupných statistických údajů z výzkumů veřejného mínění nebo praktických zkušeností stručně charakterizovat praktické důsledky vztahu religiozitou a postojem ke smrti a umírání, který jste teoreticky představila ve 2. kapitole?

Práci s ohledem na diskusi při obhajobě hodnotím známkou **1-2**.

V Praze dne 11. 8. 2012

Pavel Kolář, Th.D.